

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 32. europaudvalgsmøde

Dato: torsdag den 6. maj 2021

Tidspunkt: kl. 12.45

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Jens Joel (S), Jens Rohde (KD), Henrik Vinther (RV), Rasmus Nordqvist (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velasquez (EL), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Alex Ahrendtsen (DF), Orla Østerby (UFG), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod og beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

- L Punkt 1. Drøftelse af Konferencen om EU's fremtid og 50-året for dansk EU-medlemskab**
EUV alm. del (20) – bilag 508 (Notat om EUU's arbejde med konferencen om EU's fremtid og markering af 50-året for dansk EU-medlemskab)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3792 (udenrigsanliggender) den 10. maj 2021

EUU alm. del (20) – bilag 505 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Lad mig først nævne, at det i går blev besluttet at udsætte drøftelsen af Belarus til rådsmødet i juni. Belarus forventes dog drøftet under aktuelle anliggender på mødet mandag, og jeg vil fortsat gøre mit for, at sagen fastholdes højt på EU's dagsorden. Vi må og skal være solidariske med den belarussiske befolkning. I lyset af den fortsat dybt bekymrende menneskeret-tighedssituation vil jeg tale for, at EU bør gå videre med en fjerde sanktionspakke. Dermed vil hovedemnerne på rådsmødet være Vestbalkan og det transatlantiske forhold. Jeg forelægger begge punkter til orientering.

1. Vestbalkan

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3792 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 71, senest behandlet i EUU 9/10-20)

Udenrigsministeren: Drøftelsen blev af tidsmæssige årsager udsat fra sidste måned til nu. På rådsmødet forventer jeg en generel politisk drøftelse af den aktuelle situation på Vestbalkan og af regionens betydning for EU.

Jeg forventer, at drøftelsen især vil handle om to emner. For det første hvad EU kan gøre for at hjælpe Bosnien-Hercegovina til at gøre fremskridt. 25 år efter Dayton-aftalen må vi desværre konstatere, at landet er langt fra at have opnået politisk stabilitet som en samlet, selvstændig stat. Bosnien-Hercegovina må selvfølgelig selv tage ejerskab for sin reformdagsorden. Men det er klart, at vi fra europæisk side samtidig skal presse på og bistå dem med at komme i mål med de reformer, som landet så stærkt behøver.

For det andet forventer jeg, at vi vil drøfte udsigterne til at få yderligere gang i Beograd-Pristina-dialogen om en normalisering af forholdet mellem Serbien og Kosovo. Der er netop kommet en ny regering i Kosovo i forrige måned. Den har ikke dialog med Serbien som sin første prioritet, men der er tale om en regering, som parlamentarisk står stærkere end tidligere regeringer, og det vindue skal EU udnytte til at skubbe på processen.

Endelig vil jeg nævne, at der er en stigende opmærksomhed om den rolle, som især Kina og Rusland, men i mindre grad også Tyrkiet og Golflandene, spiller i regionen. Disse lande har længe investeret i Balkanlandenes infrastruktur og har også ad andre veje søgt at øge deres politiske indflydelse i regionen.

Senest har vi set et ganske aktivt vaccine- og værnemiddeldiplomati fra både russisk og kinesisk side. Særligt Serbien har haft held til på kort tid at vaccinere en stor del af sin befolkning – primært med vacciner fra det kinesiske Sinofarm – og landet har selv doneret vacciner til flere af nabolandene.

Når vi ser på tallene, hersker der imidlertid ingen tvivl om, at EU mere end nogen anden aktør har bistået det vestlige Balkan med at håndtere covid-19. EU har ydet omkring 25 mia. kr. i covid-relateret støtte til landene. Og allerede i januar opfordrede jeg også sammen med tolv af mine EU-udenrigsministerkolleger Kommissionen til at sætte gang i levering af vacciner til EU's nabolande, herunder selvsagt landene på det vestlige Balkan.

Jeg er desuden glad for, at Vestbalkan har fået leveret vacciner via COVAX-samarbejdet. Allerede i marts blev de første doser leveret og man forventer, at det vil blive yderligere udrullet de kommende måneder.

Men én ting er, hvad vi faktisk foretager os – noget andet er at kommunikere vores bidrag tydeligere, så omfanget af vores bistand bliver tydeligere for landene. Det skal vi blive langt bedre til.

Kim Valentin: Der er vel en forventning om, at det medlemsland, der gør modstand mod at indlede udvidelsesforhandlinger, efterhånden giver sig. Hvilke kriterier er i regeringens optik vigtige at opfylde for ansøgerlandene i forbindelse med udvidelsesforhandlinger? Og hvad er sandsynligheden for, at de to lande kommer så langt, at de kan blive optaget? Der er jo nogle kriterier, der normalt bliver opstillet, som de stadig er rimelig langt fra at opfylde.

Søren Søndergaard: Det er fuldstændig rigtigt, at Bosnien-Hercegovina langt fra har opnået politisk stabilitet. Udmeldingen kommer i anledning af 25-året for Daytonaftalen, hvorfor jeg godt kunne tænke mig at høre ministerens vurdering af den aftale. Det var jo ikke en opfindelse, der blev gjort på Balkan, men én, der blev tvunget ned over regionens befolkning. Kunne man f.eks. være af den holdning, at Daytonaftalen faktisk er en af årsagerne til, at det endnu ikke er lykkedes at stabilisere forholdene? Den skabte ganske vist fred, men den har ikke været i stand til også at skabe stabilitet, og derfor bliver man nødt til at kigge på den ramme, som Daytonaftalen udgør.

Mit næste spørgsmål omhandler Kosovo, som jo er lidt af et problembarn – anerkendt af nogle i EU, ikke anerkendt af andre og derfor hensat i et limbo. Nu har landet så fået ny regering, og de krigsforbrydere, som før sad ved magten, er flyttet væk og kan forhåbentlig blive stillet til ansvar for deres gerninger. Hvad betyder det for EU's relation til Kosovo?

Udenrigsministeren: Kim Valentin spørger til udvidelses- og optagelsesforhandlinger, som ikke er på dagsordenen, men som jeg ikke desto mindre gerne vil sige lidt om. For det første spørges der til Nordmakedonien. Kommissionen finder, at landet opfylder de krav, der blev stillet i marts 2020, og den vurdering deler regeringen, hvilket indebærer, at vi støtter en indledning af forhandlingerne med Nordmakedonien, når forhandlingsrammen med landet er vedtaget.

Albanien har også gjort fremskridt, men der udestår stadig en endelig vurdering af, om landet i øvrigt er helt i mål med de betingelser, der blev opstillet i marts sidste år. Fra dansk side kan man selvfølgelig ikke acceptere en åbning af forhandlingerne, før landet lever fuldt op til de opstillede krav. Regeringen står ved beslutningen om at indlede optagelsesforhandlingerne med de to lande, såfremt de forinden opfylder alle betingelser, herunder Københavnskriterierne, der bl.a. omhandler retsstat, demokrati og korruptionsbekæmpelse. Vi diskuterede det løbende sidste år, men det er ikke på dagsordenen for dette møde, selv om det selvfølgelig er et vigtigt element i den gældende dynamik i regionen.

Til Søren Søndergaard: Det er 25 år siden, aftalen blev til i Dayton i USA, deraf navnet. Der blev opnået enighed om en fredsslutning, som efterlod Bosnien-Hercegovina med en tung, tvedelt statslig struktur bestående af tre etniciteter fordelt på to mere eller mindre adskilte enheder, altså en føderation af kroater og bosniakker på den ene side og så en serbisk enhed på den anden. Det var, hvad der kunne opnås enighed om på det tidspunkt. På trods af gentagne forsøg i de forløbne år er det ikke lykkedes for Bosnien-Hercegovina at udvikle sig til en sammenhængende og stabil nation. Man kan vel sige, at hændelserne for 25 år siden var forudsætningen for en fred, men det at komme videre til at skabe en egentlig sammenhængende nation er ikke en realitet endnu. Identitet, historie, sprog, religion og kultur er faktorer, der spiller en betydelig rolle på Balkan, herunder i Bosnien-Hercegovina. Vi må konstatere, at freden og situationen er stadig skrøbelig; det er grundlæggende et ustabilt naboland til EU, og på længere sigt er situationen også uholdbar. Hvis Bosnien-Hercegovina ønsker at blive optaget i EU, kræver det, at landets institutionelle og juridiske system er i overensstemmelse med eksisterende EU-lovgivning. Alt andet lige betyder det, at Daytonaftalens fokus på de tre konstituerende etniciteter i Bosnien-Hercegovinas forfatning må tilpasses EU's værdier for borgeres lige rettigheder – bare for at tage et eksempel på en af de store udfordringer. Bosnien-Hercegovina må tage ejerskab over reformdagsordenen, for det kan vise sig kontraproduktivt, hvis EU blander sig for meget i forfatningsreformer. Det afgørende er, at EU gennem dialog og konkret samarbejde fortsætter det lange seje træk med at fremme de nødvendige reformer, der kan sikre den regionale stabilitet i respekt for EU's standarder og værdier. Men dette er en udfordring, og for alle os, der kender Balkan og den aktuelle situation, er det måske ikke så overraskende, men ikke desto mindre havde man selvfølgelig håbet på, at man var kommet længere med nationsdannelsen og statsdannelsen i Bosnien-Hercegovina.

Hvad angår den nye regering i Kosovo, er jeg enig i, at den lader til at være mere stabil og fri af nogle af fortidens udfordringer. Det er vigtigt for os – også i dialogen mellem Kosovo og Serbien – at understøtte dette. Dog har vi stadig til gode at se, hvordan det udvikler sig, men der skal selvfølgelig være fuld støtte til vores indsats der.

Søren Søndergaard: Jeg er meget glad for det, ministeren sagde om Bosnien-Hercegovina. Det er netop problemet, at man fastholder en etnisk opdeling, som umuliggør en fred. At man tvinger bosniakker til at stemme på serbere og så videre. Det kommer bare ikke til at fungere. Men samtidig skabte aftalen jo freden, så der er en modsætning.

Enhedslistens problem består i, at EU fastholder Kosovo i en uholdbar situation. Internt i EU er man uenig om, hvordan man skal forholde sig til Kosovo, dvs. nogle lande vil ikke anerkende Kosovo, og derfor kan man ikke have et normalt forhold til landet. Man kan sige, at mange af problemerne i Kosovo eksisterer på grund af EU, i og med at EU ikke kan finde ud af, hvordan man skal forholde sig til landet. Det har noget at gøre med Baskerlandet, Catalonien og måske også Skotland, men man bliver jo nødt til at adressere det, for nu er der kommet en ny regering, som meget tydeligt og offensivt forsøger at gøre op med korruption, hvilket har været et af de helt store udeståender med Kosovo. Man må bruge den anledning til at forsøge at få EU til at rykke sig. Ellers får man en fejlslagen stat midt i Europa. Der har jo været tendenser til det, og det kan sagtens udvikle sig. Vi skal ikke have etableret et nyt Afghanistan, som giver ly til alle og enhver, og derfor handler det om ikke bare at følge med, men at forsøge at få EU til at rykke offensivt på dagsordenen med det samme.

Udenrigsministeren: Jeg er helt enig i, at der er behov for at rykke. Det er velkendt, at EU-landene er delt i spørgsmålet om anerkendelse på grund af indenrigspolitiske forhold i de enkelte lande. Men som Søren Søndergaard siger, er det jo ikke bare i Kosovo, men også i Serbien, at en ny regering er kommet til magten med et folkeligt mandat – et solidt mandat fra vælgerne. Det burde alt andet lige kunne bruges til fremskridt i forhandlingerne. Her skal EU og vil EU presse på for at facilitere dialogen. Det er vigtigt for at nå frem til en løsning. Det er ikke let, men vi skal bruge det vindue, der er lige nu, til at gøre det.

Der har været andre konflikter, der har fyldt meget på det sidste, og desværre har det resulteret i, at der ikke har været nok opmærksomhed fra EU's side om det vestlige Balkan. Derfor er det positivt, at opmærksomheden nu er på vej tilbage. Udviklingen i regionen åbner for, at der kan rykkes på dagsordenerne. Bosnien-Hercegovina vedbliver imidlertid at være en kæmpe udfordring, men jeg er enig i det, som Søren Søndergaard siger om, at vi fra EU's side skal understøtte, at EU-landene bidrager til, at det lykkes.

2. Transatlantiske forhold

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3792 – bilag 1 (sammenotat side 4)

Udenrigsministeren: Dernæst lægges op til en drøftelse af det transatlantiske forhold som led i forberedelsen af det topmøde mellem EU og USA, der nu er bekræftet den 15. juni 2021.

Præsident Biden sendte kort efter sin indsættelse et klart budskab om, at USA er tilbage – i det internationale, multilaterale samarbejde og i et fornyet og styrket engagementet med Europa. Og trods den omfattende sundhedskrise og et politisk splittet USA, må Biden siges at have leveret på det løfte. I løbet af få uger genindtrådte USA i Parisaftalen, i FN's Menneskerettighedsråd og i det globale sundhedssamarbejde i WHO. Biden-administrationen har forlænget den vigtige våbenkontrol- og nedrustningsaftale med Rusland, New START-traktaten, og engageret sig aktivt for genindtrædelse i atomaftalen med Iran.

De positive takter blev bekræftet, da jeg den 22. marts sammen med mine EU-kolleger mødtes virtuelt med udenrigsminister Antony Blinken. Rådsdrøftelsen på mandag vil være en god anledning til at gøre status over samarbejdet og drøfte vores prioriteter for samarbejdet frem mod topmødet mellem EU og USA i juni.

Indsatsen mod klimaudfordringerne er et helt centralt samarbejdsområde. Derfor tog jeg initiativ til et møde mellem EU-kredsen og USA's klimaudsending John Kerry umiddelbart efter Bidens indsættelse for at genetablere det transatlantiske samarbejde om klimadiplomati. Sammen med mit nylige møde med Kerry sidste måned har det banet vejen for Kerrys virtuelle deltagelse ved en uformel drøftelse på rådsmødet på mandag, hvor vi vil drøfte det transatlantiske samarbejde om klimadiplomati.

Et andet budskab, jeg har prioriteret i EU-kredsen, er nødvendigheden af et tæt transatlantisk parløb for at forsvare vores demokratiske værdier og fælles sikkerhed. Det gælder et Rusland, hvor politiske modstandere spærres inde, som udfører cyberangreb og gennemfører attentater på europæisk jord, og som intimiderer naboer som Ukraine militært på helt uacceptabel vis. Det gælder også tæt koordination af håndteringen af de udfordringer, der er forbundet med et mere selvhævende Kina. Det gælder også forsvaret af menneskerettigheder og et regelbaseret internationalt samarbejde generelt. Biden har varslet, at han vil holde et demokratitopmøde senere på året eller i 2022. Demokratiske værdier har globalt set været under pres i flere år, og pandemien har kun forstærket tendensen.

Samtidig skal vi have endnu mere fokus på – og transatlantisk fodslag om – hvordan vi håndterer udfordringerne fra teknologi, som på den ene side er uundværlig i vores samfund, men som på den anden side kan misbruges til at underminere den demokratiske debat og styrke autokratiske kræfter. Her må vi sætte ind. Derfor støtter jeg stærkt et demokratitopmøde, og vi vil fra dansk side gøre, hvad vi kan for aktivt at bidrage i processen.

Både USA og Danmark har i næsten 20 år haft militær tilstedeværelse i Afghanistan. Derfor var det historisk, da USA og samtlige øvrige NATO-allierede i sidste måned besluttede at påbegynde

hjemtagningen af Resolute Support Mission fra den 1. maj 2021. Selv om vi har opnået vigtige fremskridt i Afghanistan, er der ingen tvivl om, at vi alle havde ønsket, at udviklingen var nået længere.

Der er selvsagt mange usikkerhedselementer. Vi koordinerer tæt med både NATO-allierede, EU og den nordiske kreds om vejen frem. Også i den sammenhæng er USA's position central. Det er derfor positivt, at USA har meldt ud, at de fortsat vil yde omfattende finansiel og bistandsmæssig støtte til landet, og at de vil beholde en antiterrorkapacitet i regionen.

Handelspolitik er også et område, hvor USA og EU nærmer sig hinanden. Det vil jeg vende tilbage til på onsdag, når jeg forelægger rådsmødet for handelsanliggender, hvor EU-USA-samarbejdet også skal drøftes.

USA er vores tætteste allierede, sikkerhedsgarant og en helt central partner for EU. Vi skal nu bygge videre på de gode takter fra Bidens første 100 dage og bruge det momentum til at styrke samarbejdet. Også på de områder, hvor vi ikke ser helt ens på tingene. Heldigvis er vi enige om det meste – og kan som regel samarbejde om det hele. Et tæt transatlantisk parløb er en helt afgørende forudsætning for at håndtere de kriser, vi står midt i.

Rasmus Nordqvist: Jeg vil gerne spørge ind til covid-19-indsatsen og bekæmpelsen af pandemien. I går aftes udmeldte Biden-administrationen, at USA nu slutter sig til de over 100 lande i WTO, der mener, at der skal laves en afkaldserklæring for patenterne i WTO. Vil regeringen presse på for at få rykket på den dagsorden i EU?

Kim Valentin: Vil man drøfte muligheden for at gøre noget ved Hongkong-situationen i det transatlantiske samarbejde?

Udenrigsministeren: Til Rasmus Nordqvist: Regeringen er helt og aldeles optaget af at sikre, at effektive covid-19-vacciner bliver tilgængelige for hele verden. I denne pandemi er ingen sikre, før alle er sikre, og derfor ser vi meget konstruktivt på alle forslag, der kan øge adgangen til vacciner. Vi har noteret os udmeldingen fra Biden-administrationen om, at USA støtter en midlertidig suspendering af Trips-aftalens beskyttelse af patentrettigheder på covid-19-vacciner. Vi savner stadig detaljer og et begreb om rækkevidden af det amerikanske forslag, så vi vil meget gerne kigge nærmere på det. Generaldirektøren for WTO har taget initiativ til en styrket dialog mellem vaccineproducenter. Det kan skabe flere frivillige licensaftaler og dermed øge den globale adgang til vacciner, ikke mindst til udviklingslandene.

Efter USA's udmelding forventer jeg altså en fornyet debat i WTO-kredsen om, hvordan vi bedst sikrer adgang til covid-19-vacciner. Fra dansk side er vi klar til at drøfte, hvordan vi gør det, og til at se på, om det amerikanske forslag er det, der skal til, eller om der er andre muligheder. Det handler om at få produktionen op effektivt og pragmatisk, så det gør en reel forskel derude.

Til Kim Valentin: Drøftelsen om Hongkong er en, vi jævnligt går ind i og presser på for. Sidste sommer vedtog vi ret vidtgående konklusioner i EU om emnet, og dem vil vi have implementeret over alle medlemslandene. Udviklingen i Hongkong er meget bekymrende. Ét er, hvad EU gør, men det transatlantiske samarbejde med den nye Biden-administration er også vigtigt. På mange måder anlægger USA den samme tilgang til Kina, som vi har i Europa. På den ene side er Kina en uundgåelig partner inden for handel og globale problematikker som klimænderinger og truslen mod

biodiversiteten. 28 pct. af verdens samlede CO₂-udledning kommer fra Kina, og derfor skal landet med i kampen for at bevare planeten til kommende generationer. Samtidig er det vigtigt at anlægge en værdibaseret tilgang. Der skal være større vægt på sikkerhed og selvstændighed over for et stadig mere selvhævdende Kina. For EU handler det i høj grad om at bruge det transatlantiske samarbejde og at være engageret i landene i Asien-regionen med vores værdier og det internationale samarbejde. Jeg vil i øvrigt minde om, at vi rent faktisk indførte sanktioner mod Kina i forbindelse med krænkelserne af menneskerettigheder i Xinjiang. Det er første gang i mange år, og det fremkaldte forventeligt reaktioner fra kinesisk side.

Rasmus Nordqvist: Jeg vil opfordre regeringen til at gå i dialog og til at tage alt i betragtning. Vi er nu mindst to partier, Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti, som har rejst denne dagsorden flere gange. Regeringen skal passe på, at den ikke lige pludselig står tilbage på perronen, når alle andre rykker på denne dagsorden. Regeringen må komme ud af starthullerne og støtte produktion af vacciner i hele verden. Det kan nemt lade sig gøre, hvis man bare – som USA gør nu – støtter Indien og Sydafrika i WTO.

Udenrigsministeren: Regeringen har hele tiden støttet, at vaccineproduktion og kapacitet udvikles overalt i verden. Vi er ikke ude af pandemien, før alle lande er ude af den, og jo mere vi kan få udviklet og produceret vacciner, desto bedre er det for os alle sammen. Diskussionen går bare på, om suspensionen af Trips-aftalen er det rette redskab i en given situation eller ej. Det er ikke nok blot at have rettigheden til at producere; man skal også have den nødvendige viden, ingredienser og faciliteter til at producere. Det er det, vi er optagede af. Ikke desto mindre er vi glade for signalerne fra USA og ser meget konstruktivt på, om det kan rykke sagen frem. Vi er fuldstændig enige om, at vi skal øge produktionen og sikre vaccine til udviklingslandene, men det kan diskuteres, hvilken vej dertil som er mest effektiv, og som sagt kører der også et spor i WTO. Nu må vi studere det amerikanske forslag nærmere. Hvis det kan bidrage til flere vacciner og mere produktion, er det noget, som den danske regering i den grad er positiv over for – bare så det er slået helt fast, for det har vi været fra begyndelsen.

Katarina Ammitzbøll: Udmeldingen fra USA kan umiddelbart lyde lovende. Der er uden tvivl store problemer i bl.a. Indien og Sydafrika. Men i den sammenhæng vil jeg bare lige gøre kraftigt opmærksom på, at et patent er en kontrakt mellem teknologien og samfundet, som kan give samfundet stor gevinst, når et patent udløber, men hvor virksomhederne skal investere meget store beløb for at udvikle og producere vacciner og derfor er nødt til at have garanti for afkast i nogle år. Og hvis problemerne i Indien blot kunne løses ved vacciner, kunne man jo godt påberåbe sig force majeure og lade patenterne frafalde for at rette op på situationen, men der lader jo også til at være andre forhindringer, der gør sig gældende, f.eks. på handelsområdet. Dem får man dog forhåbentlig løst hurtigt. Kan ministeren informere os mere om dette? Desuden er der strukturelle hindringer for teknologioverførsel, og det skal også nævnes, at man jo kan producere på licens. P.t. producerer Indiens seruminstitut på en licens fra AstraZeneca, hvilket vil sige, at der findes alternative løsninger, som er mere komplekse end at man bare med et snuoptag kan ophæve patenter. Den løsning vil jeg i hvert fald advare meget kraftigt imod.

Udenrigsministeren: Det er muligvis min egen fejl, men det emne er jo ikke på dagsordenen. På dagsordenen er forberedelsen af et EU-USA-topmøde med alle de emner, man her kunne tage fat

på, og jo, dette kunne bestemt være sådan et, men i næste uge har vi et handelsrådsmøde, hvor WTO og handelspolitik bliver helt centralt.

Covid-19-krisen er en ekstraordinær, verdensomspændende sundhedskrise. Vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at komme igennem den, og dette indebærer muligvis at se på de regler, der blokerer for, at vi får produceret og udviklet vacciner hurtigt. Vi har alle en interesse i og en forpligtelse til at sørge for, at verden kommer igennem krisen – også udviklingslandene.

Patenter har vi diskuteret før, bl.a. i Folketingssalen. Et af redskaberne i WTO-sporet er rigtigt nok patentaftalerne, som kan give *ret til* at producere, men det er vigtigt, at man også er *i stand til* at producere. Jeg glæder mig til diskussionen i næste uge. Jeg synes, vi skal tage positivt imod ethvert forslag, som kan øge produktionen og udviklingen, da vi jo også skal imødegå en tilpasning af de eksisterende vacciner til nye covid-19-varianter i de kommende år. Derfor er det vigtigt med den rigtige incitamentsstruktur.

Udg. 3. Belarus

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3792 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 72, senest behandlet i EUU 9/10-20)

Punktet var udgået.

4. Eventuelt

Myanmar

Rasmus Nordqvist: Vi kan under et punkt om udenrigsanliggender ikke komme uden om den forfærdelige situation i Myanmar. Vil udenrigsministeren tage initiativ til, at Myanma Oil and Gas Enterprise, som jo er styret af militæret i Myanmar, kommer på sanktionslisterne, så man kan få reduceret den pengestrøm, der ryger lige ned i militærjuntaens kasser?

Udenrigsministeren: Der er ikke nye sanktioner på dagsordenen. Vi drøftede det på sidste rådsmøde i april, hvor vi nåede til enighed om nye sanktioner. Sammen med en række andre medlemslande har vi rejst ønske om at undersøge muligheden for yderligere sanktioner, men det kræver som bekendt EU-enighed. Til gengæld var de sanktioner, vi vedtog sidst, ret omfattende, og nu gælder det om at håndhæve dem.

Rasmus Nordqvist: Jeg ved godt, det blev diskuteret på sidste møde, og at der blev vedtaget sanktioner, men må man vel tage det op på et nyt møde, når man ikke kommer langt nok ved det første. Mener udenrigsministeren ikke, at EU skal vedtage sanktioner imod Myanma Oil and Gas Enterprise, som jo er en stor finansieringskilde for militærjuntaen? Er det noget, ministeren er villig til at tage op i EU-kredsen?

Udenrigsministeren: Vi vedtog sanktioner på sidste rådsmøde, og regeringens holdning er klar: De overgreb, som militærjuntaen i Myanmar udøver på befolkningen, er fuldstændig uacceptable og skal mødes med hårdere konsekvenser og sanktioner. Det er det, vi fra dansk side hele tiden arbejder på, og vi vil fortsat arbejde på at holde de ansvarlige ansvarlige for deres gerninger. Vi har også meget fokus på militærets økonomiske interesser. Og selv om det ikke er på dagsordenen, lover jeg, at diskussionen vil fortsætte.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3793 (almindelige anliggender) den 11. maj 2021

EUU alm. del (20) – bilag 505 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Der er tre punkter på dagsordenen, som alle forelægges til orientering. Det drejer sig om Konferencen om Europas Fremtid, forberedelse af det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. maj 2021 og covid-19-koordineringen i EU.

1. Konferencen om Europas Fremtid

– *Orientering fra formandskabet*

KOM (2020) 0027

Rådsmøde 3793 – bilag 1 (samlenotat side 2)

KOM (2020) 0027 – bilag 5 (brev fra EUU til udenrigsministeren vedr. nationale parlamenters rolle)

EUU alm. del (20) – bilag 442 (henvendelse af 4/4-21 fra Uffe Hvidkær)

KOM (2020) 0027 – bilag 4 (non-paper om Konferencen om Europas Fremtid)

KOM (2020) 0027 – bilag 3 (svar fra Det Europæiske Råd på brev af 16/2 fra nationale parlamenter)

EUU alm. del (20) – bilag 354 (fortrolig erklæring om rammerne)

EUU alm. del (20) – bilag 341 (brev af 16/2-21 vedr. deltagelse af de nationale parlamenter)

Udenrigsministeren: Jeg forventer på rådsmødet en kort status over forberedelserne. Konferencen vil officielt blive indledt på søndag den 9. maj 2021 i Strasbourg. Der er lagt op til et åbningsarrangement, som – for hovedparten af deltagerne – bliver virtuelt. Siden jeg forelagde sagen sidst, er Kommissionens digitale platform for borgerdialoger blevet lanceret, og den bestyrelse, som står for den daglige tilrettelæggelse af konferencen, har holdt endnu et møde.

Selv om der er gjort vigtige fremskridt, mangler vi stadig svar på flere væsentlige spørgsmål. Det gælder især afviklingen af plenarmøderne og sammensætningen af deltagerne i konferencen. Desværre er der også sket det – som vi ellers har kæmpet for at undgå – at konferencen er blevet genstand for en institutionel kamp. Som jeg har sagt fra starten er det regeringens faste holdning, at konferencen bør bruges til at diskutere politik og til at lytte til borgerne. Den skal ikke bruges til de institutionelle diskussioner og magtkampe, som man undertiden lader foregå i EU-systemet.

Det er mit indtryk, at regeringen og et bredt flertal i Europaudvalget overordnet ser ens på konferencen om Europas Fremtid. Næmlig som en mulighed for at sikre en reel debat med Europas borgere om, hvor de vil have EU til at bruge sine kræfter, og om, hvad der politisk er vigtigt. Samtidig ved jeg, at vi alle er optagede af at sætte fokus på tværgående emner som åbenhed, en styrket rolle for de nationale parlamenter og centrale spørgsmål som retsstatsprincippet.

Som I ved, har jeg og regeringen systematisk arbejdet for at sikre de nationale parlamenter en central rolle i konferencen. Det mener jeg er lykkedes for os, og det er min klare ambition at fortsætte

ad det spor. Det er også i den ånd, jeg har modtaget udvalgets brev vedrørende de aktuelle diskussioner i bestyrelsen for Konferencen om Europas Fremtid om procedureerne for vedtagelse af konferencens slutrapport. Jeg vil for en god ordens skyld bemærke, at spørgsmålet om konferencens procedurer jo netop håndteres i den allerede nedsatte bestyrelse for konferencen og således ikke bestemmes i Rådet.

Jeg er dog glad for at kunne videreformidle, at der ifølge mine oplysninger p.t. arbejdes intenst på at finde et snarligt kompromis angående plenarforsamlingens rolle og organisering, herunder spørgsmålet om den afsluttende rapport. Selv om det kan se lidt svært ud, er jeg overbevist om, at alle de involverede udmærket ved, at vi er nødt til hurtigt at finde en løsning, som alle kan leve med. Jeg bakker naturligvis op om kompromisbestræbelserne. Og jeg har stor tiltro til, at der vil blive fundet en god model meget snart.

Kim Valentin: Regeringens holdning er lidt svær at forstå. Der er fokus på, at konferencen bør rettes mest muligt mod politisk indhold og mod behovet for at levere konkrete politiske resultater gennem EU-samarbejdet. Men betyder det, at regeringen er enig med Europa-Parlamentets efterspørgsel af noget konkret? I beskrivelsen af sagen står der sådan set bare, at regeringen efterspørger åbenhed, mens Europa-Parlamentet gerne vil gå et skridt længere ved at sige, at der skal komme noget konkret ud af konferencen. Er regeringen enig i det?

I regeringens holdning står der desuden, at det er en prioritet at sikre stærk inddragelse af borgerne og en stærk selvstændig rolle for de nationale parlamenter i konferencen. Det er Venstre ikke uenige i; og jeg tror i virkeligheden, at der er en bred enighed om det i Danmark. Men betyder det så, at regeringen mener, at plenaren skal beslutte slutteksten?

Udenrigsministeren: Kim Valentin spørger, om regeringen er enig med Europa-Parlamentet. Det tror jeg ikke man kan sige. Nu har jeg ikke nærstuderet Europa-Parlamentets beslutning, men regeringen ønsker at drøfte konkrete politiske områder, som borgerne går op i: klima, migration, et fungerende arbejdsmarked, bekæmpelse af skattely. Hvordan vi kan blive bedre til at samarbejde om de emner i Europa. Vi ønsker ikke, at konferencen kommer til at handle om institutionelle spørgsmål og nærmest antage karakter af et nyt konvent – som nogle måske drømmer om – hvor man f.eks. skal diskutere en ny traktat. Det ville efter min mening være en afsporing i forhold til det, som borgerne i Europa efterspørger. De efterspørger et EU, der kan handle ud fra de udfordringer og muligheder, vi har her og nu. Det drejer sig både om konkrete emner og samarbejdet i det hele taget, og i denne forbindelse er åbenhed og transparens vigtig for regeringen. Det er i min optik grundlæggende, at borgere, medier, organisationer og interessenter kan følge med i, hvordan beslutningsprocesser foregår i Bruxelles, og kan holde folk ansvarlige for det.

Ideen med konferencen var at lytte til borgerne og at afholde borgerpaneler, borgerhøringer og debatter i hele Europa, hvilket man bør tage meget alvorligt. Man skal høre på, hvad borgerne kommer med af forslag til forbedringer i EU-samarbejdet, og hvilke emner der vigtige for dem. Jeg er meget åben over for at finde en model for at vedtage en endelig rapport, selv om en rapport ikke som sådan binder hverken de enkelte lande eller EU til noget, men blot er en opsummering af konferencen. Jeg tror bare, at man skal sørge for, at dialogen ikke bliver for institutionel og bureaukratisk og dermed ligegyldig for almindelige mennesker, nu når Europa-Parlamentet får så relativt mange pladser i plenarsamlingen – lige så mange som de nationale parlamenter til sammen. Min

erfaring siger mig, at konklusionerne i rapporten derfor nok vil blive trukket i retningen af et mere føderalt Europa osv. Det ønsker den danske regering ikke. Når vi taler om at styrke de nationale parlamenters rolle, så mener vi det. Der må ikke gå EU-institutionel kamp i det. Vi skal væk fra det spor og fokusere på, hvordan vi får skabt indhold i konferencen, og hvordan vi får lyttet til borgerne.

Regeringen vil selvfølgelig have Europaudvalgets brev in mente og arbejde for den stærkest mulige rolle for nationale parlamenter.

Kim Valentin: Det var ikke tilfredsstillende svar på mine spørgsmål. Som jeg forstår det, siger ministeren, at der skal være samtaler om alt andet end rent institutionelle forhold, og at man skal være konkret, men det er i princippet det samme, som Europa-Parlamentet siger. Parlamentet siger så i øvrigt, at man ikke blot skal tale om det, men at man også skal komme med konkrete anbefalinger til, hvordan fremtidens EU skal se ud. Ønsker ministeren det samme, eller ønsker ministeren noget andet?

Kan jeg få et klart svar på, om regeringen synes, det er bestyrelsen eller plenaren, der skal tage stilling til slutteksten?

Udenrigsministeren: Nu kender jeg Europa-Parlamentet, og der kan være mange holdninger til karakteren af anbefalinger i en slutrapport. Hvis det vil kræve traktatændringer, er det ikke noget, regeringen abonnerer på. Det skal ikke udvikle sig til en lang diskussion om at skulle gå ind i en ny regeringskonference om at lave traktatændringer, som samtlige 27 lande skal blive enige om. Så kommer vi endnu en gang til at beskæftige os med noget, som ikke gør nogen forskel for almindelige mennesker. Det er der givetvis nogle i Europa-Parlamentet, der ønsker, men det gør regeringen ikke.

I stedet mener regeringen, at det ville være en god idé at samarbejde om anbefalinger til, hvordan EU kan blive bedre til at håndtere truslen med irregulær migration, herunder at samarbejde med tredjelande for at adressere årsagerne til migration. Eller at samarbejde om, hvordan kan EU blive en bedre global spiller på klimafronten med hensyn til klimadiplomati. Eller et samarbejde på menneskerettighedsområdet; EU har for første gang fået en global menneskerettighedssanktionsmekanisme som instrument. Det er nogle gode og konkrete eksempler. Men lad os se, hvad der opstår.

Ofte går der institutionel diskussion i det. For øjeblikket afholdes der en formandskonference med henblik på at finde ud af, hvordan man skal vedtage rapporten, og her er Rådet med, men ikke Danmark som sådan. Det drøftes i bestyrelsen, og som jeg har forstået det, søges der et kompromis i forhandlingen. For Danmark er det vigtigt, at nationale parlamenter står så stærkt som overhovedet muligt i dette. Hvis dette skal vedtages i en plenarforsamling, vil jeg bare i al beskedenhed minde om, at Europa-Parlamentet har lige så mange pladser som de nationale parlamenter. Og med mit kendskab til, hvordan der arbejdes, så kan jeg sagtens forestille mig, hvem der kommer til at sætte dagsordenen, eller hvilke ting der vil blive vedtaget, måske på bekostning af de nationale parlamenter.

Jeg ønsker altså ikke at gøre det til en institutionel diskussion. Vi gør, hvad vi kan fra dansk side, for at styrke de nationale parlamenter; det kan man være forvisset om – også fremover.

Kim Valentin: Som jeg hører det, vil man gerne arbejde for fuld åbenhed, også i forbindelse med vedtagelsen af slutteksten. Bestyrelsen er imidlertid et lukket organ, mens plenarforsamlingen er åben og giver mulighed for at følge med i processen. Med indstillingen og sagsakterne ser det for mig ud, som om regeringen mener, at det skal besluttes i plenarforsamlingen, men ministeren synes at sige noget andet. Han siger, at man ikke rigtig sidder med ved bordet og derfor ikke har nogen mening. Man vil selvfølgelig gerne have, at de nationale parlamenter får mest muligt at skulle have sagt, men hvis man ikke sidder med, betyder det, at man så kommer til at pege på, at slutteksten i sidste ende skal vedtages af bestyrelsen. Og det ville være skidt, fordi det ville stå i vejen for den åbenhed, som vi eftertragter. Kan ministeren bekræfte, at det er regeringens målsætning at skabe åbenhed om, hvordan slutteksten kommer til at se ud?

Udenrigsministeren: Dette er jo, hvad der ofte ender med at ske i EU-diskussioner. De bliver løftet op på et institutionelt plan i Europa-Parlamentet, Kommissionen og Rådet. Nu har vi ligeledes arrangeret en konference om Europas fremtid, hvor der både er et formandskab, en bestyrelse og en plenar. Allerede her kan man godt forestille sig, hvordan det i forskellige processer kan begynde at sande til.

Medlemslandenes 27 demokratisk valgte regeringer har 27 pladser i plenaren. Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter har 108 hver især. Det er en balance, man skal have in mente. De Europa-Parlamentet har lige så mange pladser som de nationale parlamenter, dvs. ét parlament har lige så mange pladser som 27 parlamenter, og min erfaring siger mig, at Europa-Parlamentet kan komme til at sætte en dagsorden, der ikke nødvendigvis svarer til det, som vi ønsker fra den danske regerings side. Vi ønsker ikke fokus på store institutionelle diskussioner og traktatændringer, men i stedet på, hvad der gør en forskel for borgerne i hverdagen.

Det er jo en idékonference. Det betyder, at slutproduktet – i min optik i hvert fald – skal reflektere, hvad borgerne er kommet med af ideer, og give et bud på, hvordan det kan integreres i EU-maskinrummet og blive til noget operationelt. Men det, at det er en idékonference, betyder også, at det ikke påligger hverken medlemslandene, Kommissionen eller nationale parlamenter at handle på nogen særlig måde.

Jeg er derfor meget åben over for at finde den bedste løsning. Jeg vil blot advare imod, at der går institutionel kamp i det, og hvis man begynder at skrive de 27 landes regeringer ud af ligningen, tror jeg ikke nødvendigvis, at man får et produkt, der ligger tæt på det, borgerne vil have.

Jeg sagde ikke, at Danmark ikke gør sin indflydelse gældende, men det fremgår af fælleserklæringen om konferencen, at det er plenarforsamlingens opgave at sikre, at anbefalinger fra de nationale og europæiske parlamenter og europæiske borgerpaneler drøftes. Så plenarens rolle er jo vigtig. Desuden fremgår det eksplicit af erklæringen, at det er bestyrelsens opgave at udarbejde og offentliggøre konklusioner fra konferencens plenarforsamling, og det er så udmøntningen heraf, der drøftes i bestyrelsen for øjeblikket. Der søges et kompromis, og jeg håber, at man finder et, hvor balancerne er reflekteret.

Søren Søndergaard: Jeg skal bare lige høre, om jeg forstod ministeren rigtigt. Afspejler Europa-Parlamentet ikke de europæiske borgeres vilje?

Udenrigsministeren: Det afspejler, hvad borgerne har stemt til et europaparlamentsvalg, og det har jeg dyb respekt for, men samtidig er der parlamenter i 27 medlemslande og desuden 27 regeringer, som afspejler borgerne i Europa. Det er altså på forskellig vis. Min erfaring siger bare, at man skal lytte til de nationale parlamenter og regeringerne, hvis det skal være en borgernær konference, der fokuserer på det, borgerne er optagede af.

2. Forberedelse af det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. maj 2021 (udkast til kommenteret dagsorden)

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3793 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Ekstraordinært Det Europæiske Råd 25/5-21 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Det er den klare forventning, at klima bliver hovedemnet for mødet. Klima blev senest drøftet på Det Europæiske Råd i december. Her lykkedes det at opnå enighed om en opjustering af EU's drivhusgas-reduktionsmål til mindst 55 pct. i 2030. Dengang konkluderede stats- og regeringscheferne, at man ville vende tilbage til emnet i første halvår af 2021. Derfor skal man nu drøfte udmøntningen af 2030-målet med fokus på fremtiden for byrdefordelingsaftalen for de ikkekvotebelagte sektorer.

Regeringen er af den holdning, at konklusionerne fra Det Europæiske Råd i december allerede angiver retningen i tilstrækkelig grad. Derfor vil man fra dansk side arbejde for, at konklusionerne holdes på et så overordnet niveau som muligt. De skal ikke foregribe den mere detaljerede udmøntning af målet, som skal forhandles på baggrund af en pakke med lovgivningsforslag fra Kommissionen.

Et andet vigtigt emne vil være covid-19-koordination. Det står endnu ikke klart, hvilket fokus drøftelsen vil have. Jeg forventer på nuværende tidspunkt, at EU-indkøb af vacciner og indsatsen for at styrke EU's produktionskapacitet kan komme op. I forlængelse heraf kan der komme fokus på donationer af vacciner til tredjelande.

Det må også forventes, at både det digitale grønne certifikat og arbejdet med den EU-fælles tilgang til rejserestriktioner over for tredjelande kan komme op. Bl.a. med henblik på overvågning og håndtering af tredjelande med bekymrende virusvarianter.

Derudover forventer jeg, at der vil være en drøftelse af EU's relation til Rusland. Drøftelsen kommer i opfølgning på Det Europæiske Råd i marts, hvor man i lyset af det virtuelle format måtte udskyde punktet. Fra dansk side vil vi understrege vigtigheden af EU-enigheden om tilgangen til Rusland og det transatlantiske samarbejde. Det gælder bl.a. håndteringen af den massive undertrykkelse af kritiske stemmer internt i Rusland. Og det gælder Ruslands destabiliserende handlinger i vores østlige naboskabsregion og mod tætte allierede som både Tjekkiet og USA.

Fra dansk side vil vi som altid gå aktivt ind i drøftelserne forud for topmødet og søge at fremme danske interesser mest muligt.

Udvalget havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. COVID-19 EU-koordination

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3793 – bilag 1 (sammenotat side 6)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at de drøftelser, vi havde om covid-19 på det seneste rådsmøde den 20. april 2021, vil fortsætte. Konkret forventer jeg fokus på primært fire forhold:

For det første forventer jeg, at vi gør status over situationen i medlemslandene. Smittetallene i Europa ligger højt i mange lande. Et lyspunkt er, at der bliver leveret stadig flere vacciner, og at vaccineudrulningen går støt fremad i medlemslandene. Det er dog afgørende, at vaccineproduktionen fortsat accelereres. Det er derfor, at Kommissionen, Danmark og flere andre medlemslande arbejder hårdt for at udvide produktionen af vacciner i EU.

For det andet forventer jeg en status over det digitale grønne certifikat. Jeg er glad for, at udvalget har bakket op om regeringens linje i forhandlingerne. Det er vigtigt at få gang i rejseaktiviteten i EU igen. Det er også en central del af den aftale om genåbning for rejseaktivitet, som regeringen indgik med et flertal af Folketingets partier den 13. april. I sidste uge stemte Europa-Parlamentet for deres position til forslaget. De såkaldte trilogforhandlinger er nu gået i gang. Hvis forhandlingerne forløber efter planen, vil vi kunne tage det europæiske coronapas i brug i slutningen af juni.

For det tredje forventer jeg, at rejserestriktioner for tredjelande skal drøftes. Fra dansk side har vi arbejdet proaktivt for at indlede en genforhandling af rådshenstillingen, så det kan blive lettere at rejse til og fra EU på en forsvarlig måde. Derfor er det glædeligt, at Kommissionen i mandags fremlagde et revideret forslag. Jeg noterer mig, at der indgår en række elementer, som vi fra dansk side har ønsket. Et af de centrale punkter i forslaget er blandt andet, at medlemsstaterne kan reagere hurtigt på nye, bekymrende virusvarianter i tredjelande.

Til sidst forventer jeg en status over EU's fælles vaccinedelingsmekanisme. Arbejdet med at etablere mekanismen er i fuld gang, og fra dansk side presses der på for en snarlig vedtagelse. Fra et sundhedsmæssigt synspunkt handler det selvfølgelig om at få vaccinationsprogrammer rullet ud i nærområderne. Det vil også give os en større beskyttelse imod nye virusvarianter og smittekæder. Men mindst ligeså centralt er det, at vi i EU skal på banen. På den måde imødegår vi kinesiske og russiske forsøg på at bruge donation og salg af vacciner til at opnå øget indflydelse på EU's bekostning.

Ulla Tørnæs: Ministeren nævnte den brede politiske aftale, vi indgik den 13. april 2021 om rejseaktiviteter, og jeg vil gentage, hvad Venstre sagde undervejs i forhandlingerne: Vi ønsker mere åbning af den danske grænse, sådan at turistsektoren kan tage imod gæster udefra, men det var regeringen jo ikke parat til. I lyset heraf er det vigtigt for mig at understrege, at tidsplanen for coronapasset rent faktisk holder. I den offentlige debat har nogle givet udtryk for det synspunkt, at det bør være muligt at få et coronapas efter det første stik og dermed kunne rejse på tværs af de europæiske grænser. Vil ministeren bringe det synspunkt op til rådsmødet?

Nu er det selvfølgelig svært at forholde sig til noget, der endnu ikke er faldet helt på plads, men jeg vil alligevel tillade mig som et udtryk for rettidig omhu at spørge, om regeringen har tænkt sig at

følge Kommissionens henstillinger angående rejserestriktioner for tredjelande, når de kommer. Vi har jo tidligere oplevet, at regeringen indtog en langt mere restriktiv holdning til lukningen af grænserne end det, Kommissionen havde henstillet til, hvilket tidligere på året resulterede i en påtale.

Udenrigsministeren: Vi har jo indgået en bred aftale om gradvist og forsvarligt at lempe rejserestriktionerne på ind- og udrejse, og i den forbindelse er coronapasset helt afgørende. Det er noget, som Danmark har presset hårdt på for; dels for at Kommissionen skulle komme med sit forslag, som vi grundlæggende var meget tilfreds med – nu er Europa-Parlamentet også kommet med sin holdning til det, som vi dog ikke er helt enige i – og dels for, at vi holder tidsplanen, så vi får coronapasset i slutningen af juni. Tidsplanen vil jo gå godt i spænd med skolernes sommerferie i Danmark. Det vil vi presse meget hårdt på for.

Til spørgsmålet om, hvorvidt det kan ende med at være nok at få ét stik: Det kan jeg simpelthen ikke svare på. Sundhedsmyndigheder og sundhedsekspertes skal også blåstempe det. Det, der er lagt op til med passet, er, at det kommer til at indeholde vaccinationsinformation af godkendte EMA-vacciner, test og eventuel immunitet efter at have været smittet tidligere. Disse ting bliver løbende vurderet af sundhedsmyndighederne, f.eks. hvor længe man er immun efter at have været smittet. Vi får hele tiden ny viden, nye testmetoder osv. Jeg kan ikke give et konkret svar på, om det er nok med ét stik eller to stik, eller om man skal være helt færdigvaccineret. I det første forslag er der lagt op til, at man skal være færdigvaccineret, men det skal givetvis igennem flere forhandlingsforløb.

Hvad angår tredjelande, har vi presset på for at revidere rådshenstillingen om tredjelande for at se på muligheder. En af de ting, som apropos vacciner ville være oplagt, er indgå aftaler om ind- og udrejse for færdigvaccinerede fra tredjelande – med EMA-godkendte vacciner selvfølgelig. Det ville gøre det muligt for forretningsrejsende at komme til – og på længere sigt selvfølgelig også for andre rejsende.

Om man vil følge rådshenstillingerne, er i sidste ende medlemslandenes afgørelse. Vi må tage vores sundhedsmyndigheders deres anbefalinger i betragtning, når den tid kommer. Væsentlig er frygten for nye varianter af covid-19, som kan risikere at underminere vaccinerne. Det er noget af det, vi skal tage højde for, også hvad der kommer ind fra tredjelande. Vi presser på som sagt på for at få en fælles EU-tilgang.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Udg. Punkt 4. Forslag vedr. det fælles europæiske luftrum

FO a) Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) om gennemførelsen af det fælleseuropæiske luftrum (SES) (omarbejdning) (SES II+ forslaget)

– *Generel indstilling*

KOM (2020) 0579 og KOM (2013) 0410

KOM (2013) 0410 – bilag 4 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (20) – bilag 505 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (13) – bilag 188 (udvalgsmødereferat side 338 FO,

forhandlingsoplæg vedr. det oprindelige forslag forelagt 29/11-13)

Punktet var udgået og blev i stedet forelagt den 20. maj 2021.

FO b) Kommissionens ændringsforslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139, hvad angår Den Europæiske Unions Luftfartssikkerhedsagenturs (EASA) kapacitet til at fungere som præstationsevalueringsorgan for det fælles europæiske luftrum (EASA-forslaget)

– *Generel indstilling*

KOM (2020) 0577

KOM (2020) 0577 – bilag 2 (samlenotat side 21)

EUU alm. del (20) – bilag 505 (kommenteret dagsorden)

Punktet var udgået og blev i stedet forelagt den 20. maj 2021.

Punkt 5. Orientering om EU's 2030 mål på beskæftigelses- og socialområdet, som indgår i Kommissionens handlingsplan for den europæiske søjle af sociale rettigheder

– *Tilslutning*

KOM (2021) 0102

KOM (2021) 0102 – bilag 2 (sammenfatning)

EUU alm. del (20) – bilag 505 (kommenteret dagsorden)

Beskæftigelsesministeren: Jeg beklager, at det ikke var muligt at forelægge sagen i sidste uge. Der var et sammenfald med forhandlingerne i Folketingssalen. Sagen forelægges udvalget til orientering.

Der ventes tilslutning til de tre europæiske 2030-mål i en erklæring fra det uformelle topmøde i det europæiske råd om sociale forhold den 8. maj 2021 i Porto. De tre politiske målsætninger lyder som følger:

1. Mindst 78 pct. af befolkningen i alderen 20-64 år skal være i beskæftigelse i 2030
2. Mindst 60 pct. af befolkningen i alderen 25-64 år skal deltage i en læringsaktivitet hvert år i 2030
3. Antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse bør reduceres med mindst 15 mio. inden 2030

Målene blev præsenteret i Kommissionens handlingsplan for den sociale søjle, som jeg har oversendt grund- og nærhedsnotat om til udvalget den 6. april 2021. Jeg præsenterede også kort de tre målsætninger i forbindelse med min forelæggelse for udvalget den 11. marts i år. Der er lagt op til, at målene sættes som politiske målsætninger for EU som helhed, og at medlemsstaterne derefter kan fastsætte egne nationale mål. Processen for fastsættelse af nationale mål er ikke nærmere kendt på nuværende tidspunkt. EU-målene vil ikke være bindende eller medføre yderligere kompetencer på EU-niveau.

Med hensyn til beskæftigelsesmålet ligger Danmark højt i forhold til gennemsnittet i EU. I 2020 var Danmarks beskæftigelsesfrekvens på 77,8 pct. mod EU-gennemsnittet på 72,4 pct. Beskæftigelsesfrekvensen i både Danmark og EU har været stigende siden 2013 – dog med et fald 2020 som følge af covid-19-pandemien og dens konsekvenser for økonomien.

Med hensyn til opkvalificeringsmålet ligger Danmark også højt i forhold til EU-gennemsnittet. De seneste tal er fra 2016, hvilket skyldes ændringer i opgørelsesmetoden. I Danmark havde 50 pct. af personer i alderen 25-64 år i 2016 gennemført en læringsaktivitet i løbet af de seneste 12 måneder. Det tilsvarende tal for hele EU var 37,4 pct. Derfor er det også vurderingen, at et opkvalificeringsmål på 60 pct. i 2030 er et ambitiøst mål. Der lægges dog op til, at læringsaktiviteter defineres forholdsvis bredt. Der er både tale om formel og uformel uddannelse, ligesom både jobrelateret og ikke-jobrelaterede læringsaktiviteter tæller med. Der lægges op til, at den uformelle uddannelse og læring skal være leveret af en uddannelsesleverandør i form af kurser, seminarer, workshops eller private timer. Der er ikke i oplægget fastsat et tidsminimum for aktiviteten, så der kan i princippet være tale om meget korte aktiviteter.

Det tredje mål er som nævnt at reducere antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse med mindst 15 millioner inden 2030. Det skal ses i forhold til det antal EU-borgere, der aktuelt lever i risiko for fattigdom eller social eksklusion, hvilket i 2019 var omkring 91 millioner, heraf ca. 17,9 millioner børn i alderen 0-17 år. Det er næsten 12 millioner færre voksne end i 2008 og omkring 17 millioner færre end i toppen i 2012.

Der er lagt op til, at målene skal monitoreres gennem det europæiske semester, som vi kender fra andre dele af beskæftigelsesområdet. Alt i alt ser regeringen positivt på at have fælles politiske målsætninger i EU for fremgang på beskæftigelses- og socialområdet. Det er vigtigt for regeringen, at der er national fleksibilitet i målenes udmøntning og implementering. Det gælder ikke mindst for hensynet til de forskellige arbejdsmarkedsmodeller og især respekt for arbejdsmarkedets parter.

Med de ord kan regeringen støtte tilslutningen til de tre europæiske 2030-mål.

Kim Valentin: Da vi i 2010 fastsatte målene for Europa 2020-strategien, bad regeringen om mandat. Det gør man ikke denne gang, og det kan der jo være mange årsager til, men jeg vil gerne bede om en forklaring på hvorfor. Og har vi nået 2020-strategiens tre mål?

Som jeg ser det, har man sat målet for færre fattige ned fra 20 millioner til 15 millioner. Hvordan kan det være?

Ulla Tørnæs: Selv om målene ikke er bindende, bryster vi os jo altid af, at vi enten allerede har indfriet dem eller vil få nemt ved at indfri dem. Det gør sig ifølge ministerens notat også gældende for disse mål. Jeg har alligevel ét spørgsmål til målet for beskæftigelse i alderen 20-64 år. Det er faldet lidt – ministeren henviste til covid-19 – men fra 2022 bliver der som bekendt indført retten til tidlig pension, og hvis man ser på regeringens egne tal forventes det, at 41.000 personer vil vælge at gå på tidlig pension. Hvilke overvejelser giver det anledning til? Jeg ved som sagt, at målene ikke er bindende, men uanset hvordan man vender og drejer det, må Danmark vel være længere fra at indfri målene.

Beskæftigelsesministeren: Til Kim Valentin: De tre 2030-mål er politiske målsætninger og visioner, som ikke er bindende. De angiver den retning, som EU gerne vil bevæge sig i frem mod 2030, og de er derfor vurderet til at være væsentlige, om end ikke af større rækkevidde. På den baggrund har vi ikke vurderet, at det var nødvendigt at forelægge sagen som forhandlingsoplæg. Jeg har desuden redegjort for, at Danmark heldigvis allerede nu ser ud til at kunne opfylde målene.

Så efterspørger Kim Valentin en opfølgning på 2020-strategien. Som led i Europa 2020-strategien har EU haft fælles 2020-mål inden for beskæftigelse og reduktion af fattigdom. EU's beskæftigelsesmål for 2020 var, at 75 pct. af de 20-64-årige skulle være i beskæftigelse, og for reduktion af fattigdom var det, at der skulle være 20 millioner færre mennesker, der risikerede et liv i fattigdom. I min forelæggelse var jeg inde på, at det langt hen ad vejen er lykkedes at indfri i hvert fald dele af den målsætning, og det bevæger det sig jo helt grundlæggende den rigtige vej i og med, at der som en del af den almindelige velstandsudvikling er færre fattige i Europa. Af den årsag tror jeg, at man har sænket målet til 15 millioner.

Til Ulla Tørnæs: Man skal huske på, at retten til tidlig pension i virkeligheden mest af alt går ind og korrigerer for en lang række beslutninger. I Danmark har vi truffet beslutninger – velfærdsaftalen i 2006 og en række andre aftaler, der både ligger før og efter – om, at udbuddet af arbejdskraft over

de kommende år kommer til at stige med op imod 90.000 personer. Det er rigtigt, at retten til tidlig pension vil give en række lønmodtagere, som har været på arbejdsmarkedet op imod et halvt århundrede, en mulighed for at trække sig tilbage lidt tidligere, men det er jo langt fra alle, der går direkte fra beskæftigelse til pension, og man regner med, at der vil være en udnyttelsesgrad, som svarer til, at lidt over 10.000 fuldtidsansatte vil trække sig tilbage. Og selv med tidlig pension er vi helt overbeviste om, at Danmark kommer til at indfri beskæftigelsesmålene frem mod 2030. I virkeligheden kan man vende debatten rundt: Hvis ikke et flertal i Folketinget havde vedtaget retten til tidlig pension, ville man have måske i højere grad haft en diskussion i Folketinget og i offentligheden om, hvorvidt vi overhovedet skulle stoppe indekseringen af pension i takt med midlertidigheden. Retten til tidlig pension er altså et forsøg på at tage højde for, at vi har forskellige arbejdsliv i forskellige længder, at vi har forskellige uddannelser, og at arbejdet slider forskelligt på os hver især.

Punkt 6. Siden sidst: Status for Kommissionens direktivforslag om passende mindstelønninger i EU

KOM (2020) 0682

EUU alm. del (20) – bilag 505 (kommenteret dagsorden)

KOM (2020) 0682 – bilag 9 (Kommissionens svar på Folketingets begrundede udtalelse)

KOM (2020) 0682 – bilag 8 (fortroligt brev vedr. forhandlingssituationen)

KOM (2020) 0682 – bilag 7 (fortroligt notat vedr. Rådets Juridiske Tjenestes vurdering af hjemmelsgrundlaget)

KOM (2020) 0682 – bilag 6 (fortrolig orientering om Rådets Juridiske Tjenestes vurdering af hjemmelsgrundlaget)

KOM (2020) 0682 – bilag 1 (grund- og nærhedsnotat)

EU-note (20) – E 37 (EU-nyt af 23/4 om status på forslaget)

Beskæftigelsesministeren: Som bekendt er dette en særlig sag, og jeg sætter stor pris på vores tætte dialog herom. Jeg orienterede senest udvalget om sagen den 8. april 2021 på et lukket møde, og jeg vil derfor holde det kort i dag.

Først vil jeg nævne, at der fortsat pågår drøftelser om sagen på teknisk niveau i Rådets arbejdsgruppe. Fra dansk side har vi fortsat en række bekymringer og ubesvarede spørgsmål, hvorfor vi løbende stiller spørgsmål til både formandskabet og Kommissionen. I tæt samarbejde med Sverige arbejder vi samtidig for at påvirke selve direktivteksten, så den giver så få skadevirkninger på den danske model som muligt, hvis direktivet altså ender med at blive vedtaget. Lad mig igen understrege, at regeringen fortsat er imod et direktivforslag på dette område, selv om vi aktivt søger indflydelse på teksten. Derfor forsøger vi fortsat at styrke vores alliancer med andre medlemsstater, der også er skeptiske over for direktivforslaget af den ene eller anden grund. Der er for tiden ikke et blokerende mindretal, men vi prøver at få flere med.

Selv om de udtalt skeptiske lande ikke udgør et blokerende mindretal, er det fortsat heller ikke klart, om der er tilstrækkelig opbakning til forslaget, som det ser ud lige nu. Der er som sagt stadig tekniske drøftelser om indholdet og rækkevidden af teksten i forslaget. Jeg vil desuden understrege, at vi – selv om vi forsøger at påvirke teksten, og uanset hvordan direktivforslaget måtte udvikle sig – fortsat har mulighed for at stemme nej i sidste ende. Derudover vil vi fortsat kunne anlægge et såkaldt annulationssøgmål ved EU-Domstolen, hvis vi vurderer, at et endeligt direktiv går for langt i forhold til traktaten. Alt dette er fortsat muligt, og det skal vi tage stilling til, når Rådet er nået længe-re i forhandlingerne.

Sideløbende behandles forslaget som bekendt også i Europa-Parlamentet. Jeg har noteret, at de to ordførere på sagen fra Europa-Parlamentets Beskæftigelsesudvalg har fremlagt en række ændringsforslag, der generelt går i en anden retning end vores ønsker. Det er selvfølgelig vigtigt, at centrale aktører i Europa-Parlamentet har forståelse for, at direktivforslaget – hvis det bliver vedtaget – ikke må risikere at underminere de velfungerende nordiske arbejdsmarkedsmodeller. Derfor har jeg sammen med min svenske kollega mødtes med Europa-Parlamentets to ordførere for at tydeliggøre de dansk-svenske synspunkter.

Det er i øvrigt min forståelse, at medlemmer af Europa-Parlamentets Beskæftigelsesudvalg kan fremsætte ændringsforslag frem til den 11. maj. Der er således endnu en mulighed for at gøre en indsats for at sikre den danske model. I den forbindelse har jeg taget initiativ til et virtuelt møde med de danske medlemmer af Europa-Parlamentet, der blev afholdt mandag i denne uge, hvor vi drøftede indsatsen for at sikre den danske model i denne sag. Når Europa-Parlamentets Beskæftigelsesudvalg har stemt om forslag og ændringsforslag, skal udvalgets betænkning på et tidspunkt drøftes på plenarforsamlingen. Til den tid vil der igen være en mulighed for at påvirke.

Om den videre proces i Rådet kan jeg sige, at vi ikke kender det portugisiske formandskabs planer for behandling af sagen under den sidste del af deres formandskabsperiode. Som nævnt er der stadig tekniske drøftelser i arbejdsgruppen om indhold af artikler.

Som jeg før har nævnt, vil jeg naturligvis – afhængig af sagens udvikling – på et senere tidspunkt forelægge denne sag som forhandlingsoplæg. Jeg vil naturligvis også fortsat holde udvalget orienteret om de udviklinger, der måtte komme i sagen. Under alle omstændigheder vil vi fra regeringens side fortsat gøre alt, hvad vi kan, for at sikre den danske model.

Kim Valentin: Hvor bekymret er ministeren for udviklingen i tekstforslagene på det sidste?

Ulla Tørnæs: Ministeren nævnte, at der i Europa-Parlamentets Beskæftigelsesudvalg er mulighed for at fremsætte ændringsforslag frem til den 11. maj 2020. Kommer det til at ske? Vil der komme en afstemning om ændringsforslag, som ligger i tråd med, hvad Danmark og Sverige ønsker i forbindelse med mindstelønsdirektivet?

Beskæftigelsesministeren: Til Kim Valentin er det korte svar: Bekymret, men ikke overrasket. Det skal forstås på den måde, at vi hele tiden har været bekendt med, at Europa-Parlamentet, som det har for vane, ville forsøge at udvide rammerne for direktivet og forsøge at tiltvinge sig selv større indflydelse. Nogle af ændringsforslagene indebærer at udvide rammerne for direktivet i så høj grad, at det ifølge Rådets Juridiske Tjenestes rapport måske ikke engang længere er traktatmedholdigt. Derfor er regeringen bekymret. Europa-Parlamentet trækker direktivet i den forkerte retning. Selv om udtalelsen fra Rådets Juridiske Tjeneste ikke bekræftede os fuldt i, at der ikke var tilstrækkeligt hjemmelsgrundlag, er der alligevel fastsat ret klare rammer for, hvor langt direktivet kan bevæge sig. Desuden er det skrevet ind, at der er og skal være tale om et rammedirektiv, og at det i udgangspunktet ikke må føre til individuelle rettigheder. Lige netop dette bliver diskuteret meget i Europa-Parlamentet: Hvordan kan man sørge for, at direktivet rummer det, at man giver enhver europæisk borger individuelle rettigheder?

Til Ulla Tørnæs: Det er rigtigt, at der fortsat er mulighed for at stille ændringsforslag. Vi havde en rigtig god drøftelse med de danske medlemmer af Europa-Parlamentet i mandags. Her tilbød vi dem at stille os til rådighed med teknisk bistand, hvis de i deres partigrupperinger eller de som medlemmer ville forsøge at fremme nogle synspunkter. Danmark og Sverige indgår jo – med de forbehold vi har – i en alliance med en række andre lande, der deler vores skepsis. Nogle af de lande deler den skepsis af andre årsager end vores. Danmark og Sverige står f.eks. alene med forbeholdene om arbejdsmarkedets parters autonomi – at det ikke under nogen omstændigheder må hjemle individuelle rettigheder. Det er mit indtryk, at der således foregår en politisk kamp inden for de enkelte partigrupperinger nede i Europa-Parlamentet.

32. europaudvalgsmøde 6/5 2021

Mødet sluttede kl. 14.38.